

ŠEŠĖLINĖS VYRIAUSYBĖS SOCIALINĖS POLITIKOS ĮGYVENDINIMO STRATEGIJA

*RIMANTĖ ŠALAŠEVIČIŪTĖ
LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS
2021*

1.1. Toliau kurti šeimai palankią aplinką:

- ▶ skatinti atstovavimą šeimoms vietos ir nacionaliniame lygmenyje, stiprinant šeimos tarybų ir šeimoms atstovaujančių organizacijų vaidmenį;
- ▶ didinti kompleksinių paslaugų šeimai apimtį ir kokybę, remti nevyriausybinės organizacijas, teikiančias šias paslaugas, plėsti paslaugų šeimai prieinamumą regionuose;
- ▶ siekti, kad valstybė užtikrintų reikiamą pagalbą šeimoms, išlaikant šeimos stabilumą: prieinama psichologinė ir kita pagalba konfliktus patiriančioms šeimoms, bendravimo bei bendradarbiavimo įgūdžių mokymosi galimybės ir kita tolygiai visoje šalyje teikiama pagalba;
- ▶ didinti vaiko pinigus sparčiau, nei numato išmokų indeksavimo įstatymas;
- ▶ **tęsti paramą, skirtą pirmajam būstui regionuose įsigyti, plėsti šios programos galimybes, tam tikslui panaudojant įsteigto valstybės banko garantijas bei kitas valstybės paskatas;**
- ▶ **plėsti nemokamo mokinių maitinimo mokyklose apimtį iki visi priešmokyklinės ir pradinės ugdymo programos mokiniai gaus nemokamą maitinimą;**
- ▶ **užtikrinti, kad visos šeimos arba vienišos moterys, išgyvenančios krizę nėštumo metu, laiku gautų privalomas konsultacijas ir socialines paslaugas iki gimdymo ir po jo.**

1.2. Mažinti pajamų nelygybę ir didinti minimalias pajamas:

- ▶ siekti didesnio viešųjų finansų perskirstymo, solidaresnės mokesčių ir išmokų sistemos;
- ▶ **siekti, kad mažiausių socialinės paramos sistemos išmokų dydis siektų valstybės nustatytą minimalaus vartojimo poreikio dydį (MVPD). Esant sudėtingoms situacijoms, tokioms kaip šiuo metu kovojant su COVID-19 ekonominėmis ir socialinėmis pasekmėmis, padėti ypač sudėtingoje finansinėje situacijoje esančioms šeimoms, ieškoti vienkartinių ir tęstinių priemonių, kurios skatintų tokių šeimų pajamų didinimą;**
- ▶ **aktyviai dalyvauti Europos mokslo ir politikų diskusijoje dėl universalių bazinių pajamų idėjos, rengti aptarimus Lietuvoje;**
- ▶ **remti Europos Komisijos pasiūlymą dėl ES direktyvos dėl deramo minimaliojo darbo užmokesčio ES.**

1.3. Didinti darbo rinkos patrauklumą:

- ▶ skatinti lanksčių darbo formų prieinamumą (galimybė dirbti lanksčiu grafiku, dalį darbo laiko dirbti namuose esančioje darbo vietoje, dirbti tik dalį dienos ir pan.);
- ▶ **didinti kokybiškų, lanksčių vaiko priežiūros ir ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumą. Šios priemonės apims: ikimokyklinių ugdymo įstaigų plėtrą, skatinant darbo vietas, akademinis miestelius kurti darželius, šeimos darželių kūrimo skatinimą, vaiko priežiūros atostogose esančiai mamai suteikiant galimybę už atlygį prižiūrėti dar keletą vaikų, nemažinant mamos gaunamų išmokų ir pan.;**
- ▶ **skatinti kokybiškų, lanksčių paslaugų, orientuotų į specialiųjų poreikių turinčias šeimas, plėtrą (specializuoti vaiko dienos centrai, jaunimo centrai, laikino atokvėpio paslaugos turi tapti labiau prieinamos ne vien didžiuosiuose miestuose);**
- ▶ kartu su kitomis valstybėmis narėmis remti ES pastangas sutrumpinti savaitės darbo laiką iki penktadienio pietų, nemažinant darbuotojų atlyginimų;
- ▶ stiprinti visų savarankiškai ir darbo platformose dirbančių, o taip pat komandiruojamų darbuotojų teisinę apsaugą, didinti jų socialines garantijas;
- ▶ **gerinti tolimųjų reisų vairuotojų darbo sąlygas ir stiprinti jų priežiūrą;**
- ▶ toliau stiprinti kolektyvinių derybų, socialinio dialogo institutą, tęsti profsąjungų stiprinimą, didinti darbo ginčų komisijų nepriklausomumą ir darbo efektyvumą per skaitmenizavimą;
- ▶ **remti verslo ir darbo vietų, infrastruktūros regionuose plėtrą, kuri padarytų žmogaus gyvenimo ir darbo sąlygas patrauklesnėmis.**

1.4. Efektyvinti jaunimo politiką:

- ▶ kartu su verslu stiprinti regioninius profesinio rengimo centrus, viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę, įgyvendinti jaunimo verslumo ugdymo ir įdarbinimo programas, užtikrinti jaunimui skirtų programų tęstinumą;
- ▶ kurti paskatas darbdaviams priimti į darbą jų sritį studijuojantį jaunimą, kad kuo greičiau formuotųsi praktiniai profesijos įgūdžiai (stažuotės, praktika).

1.5. Rūpintis pažeidžiamomis visuomenės grupėmis:

- ▶ **valstybinėse įstaigose ir valstybės finansuojamuose projektuose skatinti neįgaliųjų įdarbinimą, plėtoti paskatas darbdaviams įdarbinti neįgaliuosius;**
- ▶ **skaidrinti ir keisti medicininį negalios nustatymą, įvertinant socialinius ir aplinkos pritaikymo aspektus žmogaus su negalia dalyvavimui visuomenėje užtikrinti. Susieti negalios nustatymą su socialinių, užimtumo ir kitų reikalingų paslaugų teikimu;**
- ▶ įkurti nacionalinį socialinio būsto plėtros fondą ir taip efektyviau spręsti socialinio būsto trūkumo problemą;
- ▶ **didinti aplinkos ir infrastruktūros prieinamumą bei pritaikymą skirtingų negalių asmenims;**
- ▶ skatinti socialiai orientuotą būsto rinką, o nuomojantiems - socialiniam būstui taikyti pajamų mokesčio lengvatą;
- ▶ **toliau plėsti užimtumo ir socialines programas ilgalaikiams bedarbiams, siekiant padėti grįžti į darbo rinką;**
- ▶ peržiūrėti užimtumo ir piniginių išmokų mechanizmą, susiejant juos su socialinių paslaugų teikimu, skatinti koordinuotą savivaldos, užimtumo tarnybos, darbdavių ir nevyriausybinų organizacijų atvejo vadybą. Spręsti socialinės paramos nepaėmimo problemą, supaprastinant jos gavimo sąlygas;
- ▶ **užtikrinti asmeninio asistento paslaugų teikimą asmenims, kuriems jos yra būtinos savarankiškumo įgalinimui visose gyvenimo srityse (jau priimta ir įgyvendinama).**

1.6. Užtikrinti senjorų gerovę:

- ▶ augant šalies ekonomikai, didinti senatvės pensijas ir tęsti mažų pensijų priemokų mokėjimą sparčiau nei planuota;
- ▶ **įvesti tryliktąją (vienkartinę) pensiją, kuri būtų mokama tik tais metais, kai valstybės biudžeto balansas teigiamas;**
- ▶ **plėsti senelių globos namų tinklą, įgalinant šias paslaugas teikti nevyriausybinės organizacijos ir verslą;**
- ▶ **tęsti 2008-2009 m. krizės metu sumažintų pensijų ir kitų išmokų kompensavimą.**

1.7. Gerinti socialinių darbuotojų darbo sąlygas ir vystyti socialines paslaugas:

- ▶ skirti daugiau lėšų socialinių paslaugų finansavimui, sukurti nacionalinę socialinių paslaugų kokybės vertinimo priemonę ir ją skleisti Lietuvoje;
- ▶ sukurti kompleksinių paslaugų paketus įvairioms pažeidžiamoms grupėms (žmonės su negalia, senjorai, benamiai, priklausomybių turintys asmenys ir kt.) ir užtikrinti jų plėtrą Lietuvoje;
- ▶ **siekti skirtingo pavaldumo socialinių darbuotojų atlyginimų suvienodinimo, toliau gerinti socialinių darbuotojų darbo saugos sąlygas. Ypatingą dėmesį skirti socialiniams darbuotojams, dirbantiems sveikatos priežiūros įstaigose ir sveikatos priežiūros darbuotojams, dirbantiems globos namuose, šiems darbuotojams užtikrinant socialines garantijas.**

1.8. Rūpintis šeimos sampratos puoselėjimu:

- ▶ peržiūrėti ir tobulinti programą, siekiant, kad lytiškumo ugdymas mokyklose remtųsi prigimtinio lytiškumo, skirto meilei išreikšti ir gyvybei pradėti, samprata ir būtų nukreiptas į vyro ir moters šeimos sukūrimą (santuokos sudarymą);
- ▶ didinti tėvų įtraukimo į programos realizavimą galimybes, leidžiant tėvams vaikus ugdyti pagal savo religinius įsitikinimus, užtikrinti, kad mokyklos bendruomenės siektų bendradarbiavimo su mokinių tėvais;
- ▶ tėvams, kurie nori tobulinti savo žinias ir įgūdžius - kaip šeimos ir lytiškumo klausimais kalbėti su savo vaikais - teikti metodinę bei pedagoginę pagalbą, įskaitant mokymus;
- ▶ užtikrinti mokytojams ir mokiniams skirtos metodinės medžiagos, kuri atitiktų programoje nustatytus ugdymo principus, parengimą bei mokytojų kvalifikacijos kėlimą, kuris leistų efektyviai naudotis metodinėmis priemonėmis ir tinkamai realizuoti programą;
- ▶ sukurti ir įgyvendinti programos įgyvendinimo stebėsenos mechanizmą, kad būtų gaunamas tiek mokytojų, tiek tėvų bei mokinių grįžtamasis ryšys, toliau tobulinti programą, kad ji atitiktų besikeičiančius visuomenės poreikius.

1.9. Tikimasi, kad skirsnyje siūlomi sprendimai padės pasiekti šiuos pagrindinius 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano rodiklius:

Eil. Nr.	Poveikio rodiklis (pavadinimas)	Matavimo vienetas	Pradinė situacija (metai)	Tarpinė siektina reikšmė 2025 m.	Duomenų šaltinis
1.	Asmenys, patiriantys skurdo riziką ar socialinę atskirtį	procentai	26,3 (2019)	23,0	Lietuvos statistikos departamentas
2.	Absoliutaus skurdo lygis	procentai	7,7 (2019)	6,0	Lietuvos statistikos departamentas
3.	Lietuvos gyventojų skaičius	mln. gyventojų	2,79 (2019)	2,86	Eurostatas
4.	Neįgaliųjų gyvenimo kokybės indeksas	balai	48,53 (2019)	55	Neįgaliųjų reikalų departamentas
5.	Lyčių lygybės indeksas	vieta	23 (2019)	20	Europos lyčių lygybės institutas
6.	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis	procentai	8,4 (2019)	6,7	Lietuvos statistikos departamentas
7.	Laimės indeksas	vieta ES	17 (2020)	13	Jungtinės Tautos
8.	Socialinis kapitalas	balai	42,6 (2019)	47	Legatum institutas

DĚKOJU UŽ DĚMESÍ